

Василь ГОЛОВАЧУК
здобувач вищої освіти 1 курсу ОС «магістр»
спеціальності 015 «Професійна освіта»,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський
Науковий керівник: **Леся ЗБАРАВСЬКА**
кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізики,
охорони праці та інженерії середовища,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Стрімкий розвиток сучасного суспільства характеризується інтеграцією в європейські політичні та економічні структури і визначається формуванням освітнього та наукового простору. Найбільш важливими стають вимоги до професійної підготовки кваліфікованих фахівців усіх сфер діяльності, зокрема вищі навчальні заклади, які здійснюють підготовку майбутніх інженерів, на сучасному етапі тяжіють до прискореного, випереджального та інноваційного розвитку інженерної освіти, намагаючись забезпечити відповідні умови майбутнім фахівцям для успішного професійного становлення, подальшого самоствердження та кар'єрного зростання.

Одним із найважливіших показників якості фахової підготовки сучасного випускника вищого аграрно-технічного навчального закладу є рівень сформованості його здатності до неперервного професійного самовдосконалення шляхом самоосвіти. Вирішення цієї проблеми пов'язане з модернізацією змісту вищої професійної освіти, з оптимізацією засобів і технологій організації освітнього процесу і, звичайно, з переосмисленням його результату. В умовах сучасного суспільства

самоосвіта набуває особливої актуальності, оскільки орієнтує майбутнього фахівця на самостійний вибір творчого завдання, націлює на систематичний самоконтроль самоосвітньої діяльності, самооцінку своїх інтелектуальних і найбільш значущих для фахівця особистісних якостей, розвиває пізнавальний інтерес. Сьогодні простежується тенденція зміни ставлення до самоосвіти у всьому світі, відбувається перехід від самоосвіти як педагогічної технології, яка передбачає підвищення кваліфікації, вдосконалення професіоналізму фахівців, до самоосвіти як способу життя [1].

Беручи до уваги все розмаїття визначень самоосвіти, як пізнавальної діяльності, можна виділити деякі її істотні характеристики: самостійність, пізнавальна потреба й інтерес, організованість і цілеспрямованість, систематичність і самоконтроль, зв'язок із безперервною освітою, професійні та загальнокультурні запити, внутрішні мотиви.

Аналіз практики роботи закладу вищої освіти «Подільський державний університет» щодо підготовки майбутніх інженерів свідчить про те, що саме набуття життєво важливих компетентностей може дати фахівцю можливості орієнтуватись у сучасному суспільстві, інформаційному просторі, швидкоплинному розвиткові ринку праці, подальшому здобутті освіти. Тому, ми вважаємо, що тільки компетентні, самоорганізовані та ініціативні фахівці є конкурентоспроможними і найбільш затребуваними у сьогоденному суспільстві. Підвищити компетентність можна при самостійному пошуку знань, у процесі самоосвітньої діяльності. Цьому сприяє реалізація компетентнісного підходу в освіті, одним з основних завдань якого є формування здатності до самоосвітньої діяльності (здатності самостійно вирішувати проблеми в різних сферах і видах діяльності), а організаційною основою цього процесу є навчальна самостійна діяльність. Самоосвітня діяльність – це особлива діяльність, яка має власну специфічну структуру, відрізняється від структури навчальної

діяльності та її самостійних форм тим, що її основні компоненти – мотиви, задачі, способи дії та способи контролю студент добирає самостійно. З позицій компетентнісного підходу основним безпосереднім результатом освітньої діяльності є формування ключових компетентностей. А результатом професійної діяльності є формування компетентностей особистості, однією з яких є самоосвітня компетентність.

Визначимо основні організаційно-педагогічні умови, що сприяють ефективному формуванню самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів у процесі професійної підготовки, а саме:

- 1) розвиток мотиваційно-ціннісних орієнтацій студентів до самоосвіти та самовдосконалення;
- 2) розробку і використання комплексу тренінгових занять для майбутніх інженерів на основі аксіологічного підходу;
- 3) активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів технологіями проблемного навчання та засобами ІКТ;
- 4) застосування різних форм самоосвіти і самовиховання майбутніх інженерів у процесі аудиторної та позааудиторної роботи.

Однією з важливих умов, яка сприяє формуванню самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів, є *розвиток мотиваційно-ціннісних орієнтацій студентів до самоосвіти та самовдосконалення*.

Тому з метою формування самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів у процесі професійної підготовки була обґрунтована *друга педагогічна умова – розробка і використання комплексу тренінгових занять на основі аксіологічного підходу*. Зазначена умова передбачала формування готовності до самоосвітньої діяльності, а також формування вмінь створювати умови успішного виконання самоосвітньої діяльності [2].

При обґрунтуванні *третьої педагогічної умови – активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів технологіями проблемного навчання та засобами ІКТ* – ми звернули увагу, що одним із компонентів

професіоналізму є професійне мислення, з яким тісно пов'язане творче мислення майбутнього інженера. Воно характеризує вищий ступінь розвитку його професійних здібностей і виявляється в умінні успішно вирішувати нестандартні завдання, впевнено діяти у непередбачених ситуаціях шляхом побудови нових моделей діяльності та вирішення проблемних завдань [3].

При обґрунтуванні четвертої *педагогічної умови - застосування різних форм самоосвіти і самовиховання майбутніх інженерів у процесі аудиторної та позааудиторної роботи* – ми звернули увагу, що рівень самоосвітньої компетентності залежить від організації самоосвіти та самовиховання, якщо організоване самовиховання та самоосвіта сприятимуть тому, що навчально-виховний процес набуде яскраво вираженого особистісно-зорієнтованого характеру протікання [4].

Як висновок, варто зауважити, що здійснена розробка методики на трьох етапах за допомогою методів і засобів навчально-пізнавальної діяльності студентів шляхом реалізації чотирьох організаційно-педагогічних умов імплементувала формування знань та вмінь самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів, зокрема таких як вміння самостійно планувати свою діяльність; вміння створювати умови успішного виконання діяльності; навчально-інтелектуальні уміння; уміння самостійно орієнтуватися в інформаційних потоках; техніка читання, математичні, граматичні уміння, культура мовлення; уміння самоконтролю власної самоосвітньої діяльності, рефлексія; комунікативні якості, наполегливість, самостійність, відповідальність; уміння виявляти в самоосвітній діяльності позитивні та негативні моменти.

Список використаних джерел:

1. Сисоєва С. О. Проблеми неперервної професійної освіти : тезаурус наукового дослідження : наук. вид. НАПН України, Ін-т пед. освіти

і освіти дорослих, МОН, Маріупольський держ. гуманіт. ун-т. Київ : Вид. дім «ЕКМО», 2010. 362 с.

2. Бевз Г. М. Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді. Київ : Укр. інститут соціальних досліджень, 2004. 176 с.

3. Інноваційні педагогічні технології навчання професії : Монографія / за ред. Нікуліної А.С. Донецьк : Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, 2005. 385 с.

4. Формування психологічної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності: моногр./ за ред. О. Г. Романовського та О. С. Пономарьова. Харків : НТУ «ХП», 2011. 336 с.

Олена ГОРДІЄНКО
доцент кафедри іноземних мов,
Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації
імені Героїв Крут,
м. Київ

НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЮ НА ОСНОВІ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ

З точки зору педагогіки та психології статус аудіювання у вивченні іноземної мови дуже важливий. Аудіювання - рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який являє собою одночасне сприйняття і розуміння мови на слух. Традиційне навчання аудіюванню - це вид контрольованої педагогічної практики, що здійснюється шляхом активної взаємодії між студентами та викладачем за участю, допомогою та під керівництвом викладача, що передбачає розуміння акценту, граматичних структур та словникового запасу мовця. Однією з проблем під час навчання аудіюванню являється сприйняття автентичного мовлення на слух, тому розвиток та розробка сучасних технологій є вкрай важливими.